

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 329

Rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju Gospodarka – etyka – środowisko

Redaktorzy naukowci
Danuta Dziawgo, Grażyna Borys

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redaktor Wydawnictwa: Dorota Pitulec
Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz
Korektor: Barbara Cibis
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-448-6

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Joanna Antczak: Informacje o środowisku w systemie rachunkowości	11
Anna Balicka: Sprawozdawczość środowiskowa w branży motoryzacyjnej..	19
Aleksandra Banaszekiewicz, Ewa Makowska: Koncepcja społecznej odpowiedzialności biznesu w procesie zarządzania wartością firmy	28
Melania Bąk: Odpowiedzialność społeczna jako determinanta tworzenia zasobów niematerialnych przedsiębiorstwa	36
Ewa Chojnacka: Raportowanie danych w obszarach środowiskowym i społecznym w publicznych spółkach sektora energetycznego.....	45
Ewa Chojnacka: Sprawozdanie z działalności jako dokument służący raportowaniu danych ESG	54
Anna Doś, Joanna Błach: Rola przedsiębiorstwa w makrosystemie społeczeństwo – gospodarka – środowisko w świetle analizy raportów rocznych na przykładzie wybranych spółek sektora paliwowego.....	62
Justyna Dyduch: Analiza kosztów transakcyjnych instrumentów ochrony środowiska w wybranym przedsiębiorstwie.....	73
Renata Dyląg, Ewelina Puchalska: Wytyczne GRI w praktyce raportowania społecznego w Polsce	82
Paweł Dziekański: Koncepcja wskaźnika syntetycznego dla oceny sytuacji finansowej powiatów	98
Tomasz Gabrusewicz: Zdolność systemu rachunkowości w zakresie zaspokojenia potrzeb informacyjnych w realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju	109
Beata Gostomczyk: Ewidencja kosztów ekologicznych w układzie rodzajowym i funkcjonalnym.....	118
Piotr Gut: Solidarna odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe w podatku VAT w warunkach polskich na tle rozwiązań europejskich.....	127
Ewa Hellich: Etyczny wymiar rachunkowości.....	136
Aldona Kamela-Sowińska: Finansyzacja gospodarki wyzwaniem dla rachunkowości	145
Elżbieta Klamut: Koszty ochrony środowiska a gospodarstwa rolne	152
Joanna Kogut: Etyka w rachunkowości a jakość sprawozdań finansowych ..	161
Tomasz Kondraszuk: Cel i zadania rachunkowości rolniczej w procesie zrównoważonego rozwoju gospodarstw wiejskich	172
Robert Kowalak: Kluczowe mierniki dokonań w zakładach gospodarowania odpadami.....	180

Joanna Krasodomska: Rachunkowość społeczna – perspektywa światowa i krajowa	191
Karolina Kwocińska: Relacje inwestorskie i raportowanie kapitału intelektualnego.....	198
Magdalena Ligus: Zrównoważony rozwój systemu elektroenergetycznego Polski – analiza opłacalności i możliwości rozwoju energetyki odnawialnej	206
Adam Lulek: Znaczenie informacji środowiskowych pochodzących ze sprawozdawczości spółek paliwowych dla inwestorów giełdowych.....	215
Marta Mazurowska: Rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju	225
Anna Nowak: Problemy pomiaru społecznej odpowiedzialności biznesu	232
Edward Nowak: Zakres ujawnień informacji w sprawozdaniu z działalności	241
Ewa Spigarska: Różnorodność metod ustalania opłaty za odpady i zasad segregacji odpadów na przykładzie miast wojewódzkich jako jeden z problemów systemu gospodarowania odpadami	250
Arleta Szadziewska: Prezentowanie informacji na temat społecznej odpowiedzialności w sprawozdawczości zewnętrznej przedsiębiorstw.....	261
Elżbieta Izabela Szczepankiewicz: Zintegrowane sprawozdanie przedsiębiorstwa jako narzędzie komunikacji z interesariuszami	271
Piotr Szczypa: Współczesne wyzwania rachunkowości przedsiębiorstw w gospodarce zrównoważonego rozwoju.....	282
Aldona Uziębło: Stosunek do standardów etycznych w biznesie w opiniach pracowników księgowości trójmiejskich przedsiębiorstw	291
Anna Wildowicz-Giegiel: Wyzwania przed sprawozdawczością finansową związane z raportowaniem o kapitale intelektualnym i społecznej odpowiedzialności	300
Jolanta Wiśniewska: Etyka w rachunkowości jako niezbędny element zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstwa i bezpieczeństwa obrotu gospodarczego.....	308
Aleksander Zawadzki: Standardy sprawozdawczości w zakresie środków unijnych w polskich spółkach notowanych na NewConnect	317
Joanna Zuchewicz: Sprawozdawczość jednostki społecznie odpowiedzialnej za swoje dokonania.....	326
Beata Zyznarska-Dworczak: Znaczenie zarządczej rachunkowości odpowiedzialności społecznej w przedsiębiorstwie	334

Summaries

Joanna Antczak: Information on environment in the accounting system.....	18
Anna Balicka: Environmental reporting in the automotive industry	27
Aleksandra Banaszekiewicz, Ewa Makowska: Concept of corporate social responsibility in the process of value based management	35

Melania Bąk: CSR as the determinant for creating non-material resources of an enterprise.....	44
Ewa Chojnacka: Reporting environment and social data in public companies in energy sector	53
Ewa Chojnacka: Report of the management board on operations as a document used to report ESG data	61
Anna Doś, Joanna Błach: The role of enterprise in macrosystem society – economy – environment in the light of the annual reports content analysis case study of selected Polish companies	72
Justyna Dyduch: Analysis of transaction costs of environmental protection instruments in a selected firm	81
Renata Dylağ, Ewelina Puchalska: GRI guidelines in the practice of social reporting in Poland	97
Paweł Dziekański: Concept of synthetic indicator for the assessment of financial situation of poviats	108
Tomasz Gabrusewicz: The ability of the accounting system to satisfy information needs in the concept of sustainable development.....	117
Beata Gostomczyk: Environmental costs register by their type and functionality	126
Piotr Gut: Joint and several responsibility for VAT liabilities in Poland in comparison with European solutions to that extent.....	135
Ewa Hellich: Ethical dimension of accounting.....	144
Aldona Kamela-Sowińska: Financilisation of economy as challenge for accounting	151
Elżbieta Klamut: Costs of environment protection vs. farms.....	160
Joanna Kogut: Accounting ethics vs. financial reporting quality	171
Tomasz Kondraszuk: Tasks and objectives of accounting in the process of agricultural sustainable development of rural households	179
Robert Kowalak: Key performance indicators for the waste disposal plants.	190
Joanna Krasodomska: Social accounting – the international and national perspective	197
Karolina Kwiecińska: Investor relations and intellectual capital reporting ...	205
Magdalena Ligus: Sustainable development of Polish power system – the analysis of effectiveness and the possibility of development of renewable energy sector.....	214
Adam Lulek: Significance of environmental information coming from reporting of fuel corporations for stock exchange investors.....	224
Marta Mazurowska: Accounting for sustainable development	231
Anna Nowak: Issues of measurement of corporate social responsibility	240
Edward Nowak: Scope of disclosing information in annual activity reports..	249
Ewa Spigarska: The diversity of methods for establishing fees for wastes and waste segregation rules on the example of voivodeship cities as one of the waste management problems.....	260

Arleta Szadziewska: Presenting social responsibility information in corporate external reports	270
Elżbieta Izabela Szczepankiewicz: Integrated report on socially responsible companies as a tool of communication with users.....	281
Piotr Szczypa: Modern challenges in the accounting of companies in sustainable development economy	290
Aldona Uziębło: An attitude to ethical standards in business in the opinions of employees of accounting department of tricity enterprises.....	299
Anna Wildowicz-Giegiel: Challenges of financial reporting associated with reporting the intellectual capital and the social responsibility of enterprise.....	307
Jolanta Wiśniewska: Ethics in accounting as an essential element of sustainable development of the enterprise and security of business transactions .	316
Aleksander Zawadzki: Standards of EU funds reporting in Polish companies listed on the NewConnect market.....	325
Joanna Zuchewicz: CSR in reporting entity's performance	333
Beata Zyznarska-Dworczak: The essence of managerial social responsibility accounting.....	341

Marta Mazurowska

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

RACHUNKOWOŚĆ NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Streszczenie: Naturalną implikacją wzrostu znaczenia idei zrównoważonego rozwoju oraz wyrosłej na jej podstawie koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu była potrzeba wypracowania przez system rachunkowości rozwiązań umożliwiających dostarczanie informacji o sposobach i wynikach realizacji ww. koncepcji w jednostkach gospodarczych działających na rynku. Celem artykułu jest przedstawienie źródeł koncepcji zrównoważonego rozwoju oraz jej wpływu na współczesną rachunkowość. W tekście podjęto rozważania dotyczące genezy koncepcji zrównoważonego rozwoju oraz CSR. Dalej uwagę skupiono na roli rachunkowości w realizacji wyżej wymienionych idei oraz uwypuklono związane z tym dylematy.

Słowa kluczowe: rachunkowość, zrównoważony rozwój, społeczna odpowiedzialność biznesu.

DOI: 10.15611/pn.2014.329.24

1. Wstęp

Koncepcja zrównoważonego rozwoju nabiera coraz większego znaczenia w debacie dotyczącej przyszłości środowiskowej, społecznej, ale również i gospodarczej naszego globu, szczególnie w bieżącym okresie, kiedy w wyniku kryzysu relacje pomiędzy uczestnikami rynku zostały wyraźnie zachwiane [Ministerstwo Gospodarki].

Naturalną implikacją wzrostu znaczenia idei zrównoważonego rozwoju oraz wyrosłej na jej podstawie koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu była potrzeba wypracowania przez system rachunkowości rozwiązań umożliwiających dostarczanie informacji o sposobach i wynikach realizacji ww. koncepcji w przedsiębiorstwach, a także innych jednostkach działających na rynku. Na tym gruncie opracowane zostały narzędzia „języka biznesu”, które określane są wspólnym mianem rachunkowości społecznej odpowiedzialności. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie źródeł koncepcji zrównoważonego rozwoju oraz jej wpływu na współczesną rachunkowość.

2. Metodyka badań i przebieg procesu badawczego

Metodą badawczą przyjętą w opracowaniu jest krytyczna analiza opisowa oraz metoda dedukcji. Punktem wyjścia podjętych rozważań jest przybliżenie istoty i genezy koncepcji zrównoważonego rozwoju oraz społecznej odpowiedzialności biznesu. Następnie uwagę skupiono na roli rachunkowości w realizacji wyżej wymienionych idei oraz uwypuklono związane z tym dylematy. W ostatniej części artykułu przedstawiono wynikające z tej analizy wnioski.

3. Geneza oraz istota koncepcji zrównoważonego rozwoju

Początki teoretycznych i praktycznych założeń koncepcji zrównoważonego rozwoju – utożsamianej często z takimi pojęciami, jak: ekorozwój, rozwój trwały czy rozwój samopodtrzymujący się – sięgają XVIII wieku. W roku 1713 austriacki urzędnik H.C. von Carlowitz wprowadził zasadę pozyskania takiej ilości drewna leśnego, aby możliwa była jego regeneracja w ciągu roku. Tego rodzaju metoda gospodarowania okazała się konieczna, gdy inwestycje przemysłowe zaczęły zagrażać trwałości pobliskich lasów [Ziółkowski 2013, s. 118].

Podobne zagrożenie, choć o dużo większej skali i zdecydowanie bardziej zróżnicowanym charakterze, zaistniało w XX wieku. Rosnąca populacja ludzka, szybkie zużywanie zasobów naturalnych oraz narastające zanieczyszczenie środowiska, które były skutkiem rewolucji przemysłowej, a także niezaspokajanie podstawowych potrzeb coraz większych grup ludzi sprawiły, że nie tylko środowisko przyrodnicze, ale również sfera społeczna i ekonomiczna zaczęły odczuwać skutki zachwiania równowagi ekologicznej [Zabłocki 2002, s. 13].

Pośrednim następstwem rosnącej świadomości społecznej w zakresie potrzeby ochrony środowiska przyrodniczego i zrównoważonego rozwoju było podjęcie dyskusji przez instytucje międzynarodowe, a przede wszystkim Organizację Narodów Zjednoczonych. Szczególną rolę odegrał raport *Człowiek i jego środowisko*, przedstawiony społeczności międzynarodowej w 1969 r. przez U Thanta, oraz pierwszy raport Klubu Rzymskiego, zatytułowany *Granice wzrostu*, opublikowany na początku lat 70. [Zabłocki 2002, s. 13]. Sprawozdanie Klubu Rzymskiego ukazało się równocześnie z książką R. Carsona *Cicha wiosna (Silent Spring)*, gdzie przedstawiona została szczegółowa charakterystyka globalnych zagrożeń [Pyrajczak 2008, s. 39-40].

Kolejnym kamieniem milowym było powołanie przez Zgromadzenie Narodów Zjednoczonych w 1983 r. światowej Komisji Środowiska i Rozwoju. Komisja ta miała zbadać w skali globalnej, jak działalność człowieka dotknęła środowisko naturalne Ziemi oraz określić aspekty ekonomiczne i społeczne tej działalności. Praca nad tym raportem została zakończona w marcu 1987 r. i opublikowana pod tytułem *Nasza wspólna przyszłość (Our Common Future)*. Opracowanie to jest rodzajem raportu o sukcesach i porażkach ludzkości w XX wieku [Ziółkowski 2013, s. 118-119].

Nie mniej istotna dla powstania omawianej koncepcji była konferencja w Rio de Janeiro, zorganizowana w 1992 r., która zaowocowała przyjęciem przez społeczność międzynarodową kilku istotnych deklaracji politycznych, m.in. Deklaracji z Rio

oraz Agendy 21. Zrównoważony wzrost został również wskazany wśród trzech priorytetów Strategii *Europa 2020*, która stanowi nowy, długofalowy program społeczno-gospodarczy UE [Ziółkowski 2013, s. 118-119].

Ogólnie można przyjąć, iż zrównoważony rozwój ma na celu zapewnienie trwałej równowagi między koniecznym zaspokojeniem potrzeb społeczno-ekonomicznych ludzkości a wymogami szeroko pojętej ochrony środowiska i harmonijnego z nim współżycia teraz i w przyszłości [Pawłowski 2008, s. 24].

Należy w tym miejscu podkreślić, że na tle idei zrównoważonego rozwoju ewoluował nowy paradygmat ekonomiczny, jakim jest ekonomia zrównoważonego rozwoju [Rogall 2010]. W ramach tego paradygmatu dąży się do takich warunków gospodarowania, które przywracają rudymენტarną racjonalność, tzn. które nie są prowadzone w perspektywie krótkookresowych zysków, z pominięciem wszelkich ograniczeń ze strony natury, i które nie biorą pod uwagę uwarunkowań społeczno-kulturowych.

W literaturze oraz mediach niejednokrotnie utożsamia się koncepcję zrównoważonego rozwoju z równie popularną w ostatnim czasie ideą społecznej odpowiedzialności biznesu, co jest znaczącym błędem. Powszechnie uważa się, że społeczna odpowiedzialność biznesu (*corporate social responsibility*, CSR) jest odpowiedzialnością II sektora gospodarczego na wyzwania, które stawiają przed nim zasady zrównoważonego rozwoju. Społeczną odpowiedzialność przedsiębiorstw definiuje się m.in. jako: koncepcję, według której przedsiębiorstwa na etapie budowania strategii dobrowolnie uwzględniają interesy społeczne i ochronę środowiska, a także relacje z różnymi grupami interesariuszy [Blanke, Gorynia-Pfeffe 2008].

Podsumowując powyższe rozważania, należy stwierdzić, iż koncepcja zrównoważonego rozwoju oraz tym samym idea społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw stały się nieodłącznym elementem prowadzenia działalności gospodarczej w XXI wieku. Naturalną implikacją tego faktu była potrzeba wypracowania przez system rachunkowości rozwiązań dostarczających informacji o realizacji założeń CSR w przedsiębiorstwach, a także innych jednostkach działających na rynku. Na tym gruncie wypracowane zostały narzędzia „języka biznesu”, które są określane wspólnym mianem rachunkowości społecznej odpowiedzialności.

4. Rola rachunkowości w realizacji koncepcji CSR

J. Samelak [2012, s. 100] definiuje rachunkowość odpowiedzialności społecznej jako „system pomiaru ekonomicznego odnoszącego się do wartości majątku i kapitału oraz efektów gospodarowania nimi w przedsiębiorstwie, stosującego podejście etyczne i celowo zorientowanego na potrzeby zarządzania przedsiębiorstwem oraz jego wewnętrznego i zewnętrznego rozrachunku z tytułu ekonomicznej, społecznej i środowiskowej odpowiedzialności”¹.

¹ Należy w tym miejscu jednak podkreślić, iż pierwszym krokiem do stworzenia rachunkowości społecznej odpowiedzialności było powstanie rachunkowości środowiskowej, nazywanej również zieloną rachunkowością czy też rachunkowością ekologiczną [Nowak 2002, s. 17].

Koncepcja CSR pozostaje w ścisłym związku z informacyjną funkcją rachunkowości. Związek ten można rozpatrywać w odniesieniu do jakości informacji prezentowanych w sprawozdaniu finansowym, jak również w odniesieniu do jej zakresu [Matuszak 2013, s. 103]. Rachunkowość społecznej odpowiedzialności stanowi również jeden z czynników doskonalenia praktyk społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, a tym samym koncepcje społecznej odpowiedzialności są szansą na rozwój rachunkowości [Pogodzińska-Mizdrak 2010, s. 179].

Zdaniem M. Blowfielda i A. Murraya [2008, s. 189] społeczno-środowiskowa sprawozdawczość nie była tradycyjnie traktowana jako część rachunkowości lub sprawozdawczości finansowej. Jak twierdzili jeszcze sześć lat temu: „problematyka ta, choć przez niektórych niedostrzegana, stanowi od ok. 35 lat przedmiot zainteresowania niewielkiej liczby badaczy z dziedziny rachunkowości, głównie zachodnich”. Dzisiaj inkorporacja do rachunkowości aspektów społeczno-środowiskowych stała się faktem i jest tematem podejmowanym przez coraz liczniejsze grono badaczy nie tylko zagranicznych, ale również krajowych (m.in. [Krasodomska 2012]).

Wyrazem włączenia problemów społecznych i środowiskowych do DNA przedsiębiorstwa jest sprawozdawczość zintegrowana (*integrated reporting*) [Krasodomska 2013, s. 65].

Zgodnie z definicją IIRC (*Iterational Integrated Reporting Council*) zintegrowany raport łączy istotne informacje na temat strategii, zarządzania, efektywności i perspektyw organizacji tak, by odzwierciedlić ekonomiczny, społeczny i środowiskowy kontekst jej funkcjonowania [IIRC 2011].

Za teoretyczne podstawy zintegrowanej sprawozdawczości można uznać przede wszystkim teorię interesariuszy oraz teorię legitymizacji. Istotnym elementem kształtowania relacji przedsiębiorstwa z interesariuszami jest efektywne informowanie o jego osiągnięciach nie tylko w obszarze ekonomicznym, ale również społecznym i środowiskowym. Z kolei teoria legitymizacji opiera się na idei społecznego porozumiewania się przedsiębiorstwa z otoczeniem. Zgodnie z tą teorią interesariusze zewnętrzni wymagają od jednostki gospodarczej podejmowania takich działań, aby jej funkcjonowanie było postrzegane jako przejrzyste, zgodne z normami prawa i zasadami ekonomii [Micherda (red.) 2012].

Należy podkreślić, że spółki zaczęły publikować pierwsze raporty zintegrowane, zanim problem ten znalazł szersze ujęcie w literaturze [Eccles, Armbrester 2011, s. 13]. Jest to przykład wpływu praktyki na podejmowanie w teorii nowych obszarów badawczych.

Konkludując powyższe rozważania, można stwierdzić, iż założeniem rachunkowości społecznej odpowiedzialności oraz zadaniem wypracowanych przez nią narzędzi jest wspieranie przedsiębiorstw w realizacji idei CSR. Jest to obecnie jeden z głównych przedmiotów dyskusji podejmowanych zarówno przez teoretyków, jak i praktyków rachunkowości, który, wydawałoby się, przyćmił dotychczas najbardziej kontrowersyjne zagadnienia związane z MSSF czy też wartością godziwą. Pomimo tego, iż założeniom koncepcji zrównoważonego rozwoju, CSR oraz rachunkowości

odpowiedzialności społecznej słuszności odmówić nie można, wiąże się z nimi liczne, niejednokrotnie poważne dylematy, co zostanie przedstawione poniżej.

5. Dylematy

Problemy z pojmowaniem oraz wdrożeniem koncepcji CSR w przedsiębiorstwach zostały bardzo trafnie zaprezentowane w raporcie Deloitte *Zarządzanie ryzykiem. Społeczna odpowiedzialność biznesu i zrównoważony rozwój* [2011]. Zdaniem autorów raportu możemy wyróżnić następujące typy przedsiębiorstw:

- 1) nastawione na działalność charytatywną,
- 2) skoncentrowane na raporcie końcowym: przeznaczające znaczne zasoby na przygotowanie i graficzne opracowywanie dokumentu prezentującego jej działania, bez skupiania się na wiarygodności prezentowanych treści,
- 3) nastawione minimalistyczne: niektóre firmy postrzegają działalność w zakresie CSR i zrównoważonego rozwoju jako uciążliwy obowiązek,
- 4) aktywne i nastawione na informowanie,
- 5) stosujące zintegrowane i strategiczne podejście.

Postawy przedsiębiorstw, które zostały zaprezentowane w pierwszych trzech podpunktach, można określić mianem „pseudo CSR”, i są one niestety powszechnie spotykane. Takie podejście jest bezpośrednim zagrożeniem dla wiarygodności rocznych raportów zintegrowanych, co stawia pod znakiem zapytania samą istotę włączania do rachunkowości aspektów społecznej odpowiedzialności. Jak stwierdza A. Karmańska [2013], „to społeczna odpowiedzialność biznesu „przypina się” do rachunkowości, po to, by bardziej siebie uwiarygodnić, bo rachunkowość mimo wszystko jest bastionem rzetelności i wiarygodności w świecie szacunków, liczb, przybliżeń i trudnej predykcji nawet co do najbliższej przyszłości [...]”.

Powyższe zagrożenia implikują kolejne wątpliwości dotyczące przede wszystkim narracyjnej części informacji prezentowanych w sprawozdaniach zintegrowanych. W związku z istotnym ryzykiem tendencyjnego (a wręcz marketingowego) wykorzystania rocznych raportów finansowych [Karmańska 2013] pod znakiem zapytania stoi przydatność oraz użyteczność tych sprawozdań [Kamela-Sowińska 2009]. Kolejne problemy związane są również z granicami percepcji niezwykle obszernych informacji opisowych (szerzej m.in. [Szewc 2009]).

6. Wnioski

Jak trafnie stwierdza T. Sedláček [2011, s. 28-29], „przekonanie, że nie powinniśmy zanieczyszczać krajobrazu, okolicy, estetyki reklamą jest uczuciem niematerialnym, miękkim. [...] Z drugiej strony reklama, materializm, zysk to jest twarda siła, wartość, która cenę ma – twardą, bezdyskusyjną. Ta bitwa jest okropnie niesprawiedliwa. Jeżeli coś ujmiesz w liczbach, zmienia się w twardego argument. Czego w liczbach wyrazić się nie da, jest miękkie. I przegrywa, zanim jeszcze w ogóle zacznie

grać”. Jak dalej argumentuje autor, „ubieranie” problemów społeczno-środowiskowych w liczby może być jedyną drogą do uświadomienia światu, jak ważne dla przyszłości naszego globu są założenia koncepcji zrównoważonego rozwoju. I taką właśnie funkcję mogą spełniać narzędzia rachunkowości społecznej odpowiedzialności, w tym przede wszystkim sprawozdawczość zintegrowana. Musimy być jednak bardzo ostrożni. Pomimo niezaprzeczalnej słuszności zaprezentowanych idei, w praktyce brak zrozumienia jej dogłębnej istoty niejednokrotnie przyczynia się do wykorzystania omawianych koncepcji w celach, które można określić mianem „pseudo CSR”. Chodzi tutaj przede wszystkim o sytuacje, kiedy przedsiębiorstwa posługują się treścią prezentowaną w zintegrowanym sprawozdaniu finansowym wyłącznie w celu kreowania wizerunku i budowania na tej podstawie przewagi konkurencyjnej. Ryzyko to jest bezpośrednim zagrożeniem dla wiarygodności i użyteczności raportów biznesowych, a tym samym zaburza zaufanie do generowanych przez rachunkowość informacji.

Literatura

- Blanke M., Gorynia-Pfeffe N., *CSR-Kompendium. Organizacje w Polsce i Niemczech oraz w jaki sposób wspierają one społeczną odpowiedzialność biznesu przedsiębiorstw*, http://www.upj.de/fileadmin/user_upload/MAIN_dateien/Publikationen/upj_rkw_csr-kompendium2008.pdf (dostęp: 29.01.2014).
- Blowfield M., Murray A., *Corporate Responsibility. A Critical Introduction*, Oxford University Press, New York 2008.
- Deloitte, *Zarządzanie ryzykiem. Społeczna odpowiedzialność biznesu i zrównoważony rozwój*, 2011, https://www.deloitte.com/view/pl_pl/pl/uslugi/zarzadzanie-ryzykiem/csr/aff16cc73984e210VgnVCM3000001c56f00aRCRD.htm (dostęp: 29.01.2014).
- Eccles R.G., Armbruster K., *Integrated Reporting in the Cloud: Two Disruptive Ideas Combined*, “IESE Insight” no. 8, First Quarter 2011, s. 13.
- IIRC, *Towards Integrated Reporting, Communicating Value in 21st Century*, IIRC Discussion Paper, September, http://unglobalcompact.org/docs/news_events/9.1_news_archives/2011_09_12/Towards_Integrated_Reporting_12Sep11.pdf (dostęp: 29.01.2014).
- Kamela-Sowińska A., *Rachunkowość na zakręcie*, [w:] *Rachunkowość wczoraj, dziś, jutro*, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 2009, s. 140-142.
- Karmańska A., *Etyka w księgowości uwiarygodnia obrót gospodarczy*, wywiad dla portalu „Księgowi przyszłości”, <http://www.księgowiprzyszlosci.pl/bazawiedzy/id/22?page=5> (dostęp: 29.01.2014).
- Krasodomska J., *Zintegrowana sprawozdawczość spółek w 2020 roku*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, t. 66 (122), Rada Naukowa SKwP, Warszawa 2012.
- Krasodomska J., *Sprawozdawczość Zintegrowana – aspekty teoretyczne i praktyczne*, [w:] *Materiały konferencyjne IX konferencji naukowo-zawodowej biegłych rewidentów „Rachunkowość odpowiedzialności społecznej – teoria i praktyka”*, Poznań 2013, s. 65-77.
- Matuszak Ł., *Wycena sprawozdania finansowego w realizacji koncepcji społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa*, [w:] *Materiały konferencyjne IX konferencji naukowo-zawodowej biegłych rewidentów „Rachunkowość odpowiedzialności społecznej – teoria i praktyka”*, Poznań 2013, s. 97-109.
- Micherda B. (red.), *Kierunki ewolucji sprawozdawczości i rewizji finansowej*, Difin, Warszawa 2012.

- Ministerstwo Gospodarki, *Zrównoważony rozwój*, http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczości/Zrównowazony+rozwój?theme=mg_wai (dostęp: 29.01.2014).
- Nowak W.A., *Czym jest dzisiejsza rachunkowość środowiskowa?* „Rachunkowość” 2/2002, Wydawnictwo Rachunkowość sp. z o.o., Warszawa 2002, s. 15-19.
- Pawłowski A., *Wielowymiarowość rozwoju zrównoważonego*, „Problemy Ekorozwoju”, vol. 1, nr 1, Wydawnictwo Politechniki Łódzkiej, Łódź 2008, s. 23-32.
- Pogodzińska-Mizdrak E., *Koncepcje społecznie odpowiedzialnego gospodarowania i inwestowania szansą rozwoju rachunkowości*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości,” t. 56 (112), Wydawnictwo SKWP, Warszawa 2010.
- Pyrajczak T., *Promowanie zrównoważonego rozwoju przez zieloną chemię*, cz. 1, [w:] „Problemy Ekorozwoju”, vol. 3, nr 1, Wydawnictwo Politechniki Łódzkiej, Łódź 2008, s. 39-44.
- Report of the World Commission on Environment and Development: *Our Common Future*, <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf> (dostęp: 29.01.2014).
- Rogall H., *Ekonomia zrównoważonego rozwoju. Teoria i praktyka*, Zysk i S-ka, Poznań 2010.
- Samelak J., *Zintegrowane sprawozdanie finansowe przedsiębiorstwa społecznie odpowiedzialnego*, Wydawnictwo UE w Poznaniu, Poznań 2012.
- Sedláček T., Orrel D., *Zmierzch homo oeconomicus*, Studio Emka, Warszawa 2012.
- Zabłocki G., *Rozwój zrównoważony – idee, efekty, kontrowersje*, Wydawnictwo UMK, Toruń 2002.
- Szewe M., *Czy inwestorzy doceniają sprawozdanie finansowe*, „Rachunkowość” nr 9/2009, Wydawnictwo Rachunkowość sp. z o.o., Warszawa 2009, s. 24-27
- Ziółkowski B., „*Europa 2020*” w zarządzaniu zrównoważonym rozwojem Unii Europejskiej, „Humanities and Social Sciences”, vol. XVIII, 20 (1/2013), Wydawnictwo Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 2013, s. 117-125.

ACCOUNTING FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Summary: The natural implication of growing importance of sustainable development and Corporate Social Responsibility was the need to develop a system of accounting solutions, which could provide information on the methods and results of the implementation of the above concepts in economic entities. The purpose of this article is to present the origin of the concept of sustainable development and its impact on accounting. The text elaborates on the genesis of the concept of sustainable development and CSR. Further attention is focused on the role of accounting in the implementation of the above-mentioned ideas and highlights the related dilemmas.

Keywords: accountancy, sustainable development, Corporate Social Responsibility.